

SZÉKELY-UDVARHELY

UDVARHELYVÁRMEGYE JOGÜGYI, KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI LAPJA

AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEGYZŐK EGYLETE ÉS A GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: Egész évre 10 K. Félévre 5 K. Negyed-
évre 2 K 50 f. Külföldre egész évre 15 korona. Papok-, gazda-
sági egyleti tagok- és közs. előjáróknak egész évre 8 K. Tani-
tóknek, közs. és körjegyzőknek 7 K. — Egy példány ára
10 fillér.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

BETEGH PÁL.

Főmunkatárs: **FÜLEI SZ. LAJOS.**

HIRDETÉSI DÍJAK: Hivatalos hirdetések 100 szög minden
szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér, magánhirdetések □em-ként 6 fillér-
többszöri közlésnél 4 fillérért közöltetnek. Nyílt-tér sora 1 K. Hir-
detés és nyílt-tér díja előre fizetendő. — Megjelen hetenkint
kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BETEGH PÁL könyvkereskedése, könyvnyomtató és könyvkötő üzlete (Kossuth-utca), hova minden e lapot érdeklő közlemények, előfizetések
M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz. és hirdetések intézendők. — Kéziratok vissza nem adatuak. M. kir. postatakarék és Clearing számla 10,489. sz.

Franciaia tőke

Magyarországon.

(P. C.) A törekvések, külföldi tőkét vonzani Magyarországra, nem jártak mindig azzal a sikerrel, mely hazánk felvirág-
zása érdekében kívánatos volt. Nagy aka-
dályája volt ennek rendezetlen valutánk is,
mely minden biztos számítás alapját meg-
ingatta; de nem ez volt egyedüli oka a
sikertelenségnek. Nem kis részben okozta
ezt az is, hogy a törekvések oly tényező-
ktől indultak ki, melyek nem voltak elég
tőke-erősek, hogy maguk nyújthassanak
anyagi garanciát; vagy pedig faiseuröktől,
kiknek főleg csak arra volt gondjuk, hogy
amily gyorsan és amely sokat csak lehet,
keressenek közbenjárásukért, tekintet nél-
kül arra, hogy biztos-e a tőke elhelyezése.
Igy történt aztán, hogy nem csekély ösz-
szegre rugó angol, francia, belga és svájci
pénz ment nálunk veszendőbe, a bizalom
erősen megrendült s aztán majdnem kizá-
rólág az osztrák tőkének voltunk kiszol-
gáltatva, mely a közös valutanyomoruság-
hoz anélkül is hozzá volt szokva. Ez így
ment hosszú ideig, mignem a belpolitikai
viszályok gazdasági ténre is vetették vissz-
fényüket és az osztrákok éreztették velünk
kapitalisztikus felsőbbbségüket. Tehát körül
kellett néznünk barátok után, kikkel pénz-
ügyi vonatkozásokat létesíthetünk, melyek

aztán mind a két félre nézve egyenlőké-
pen becsesek kell, hogy legyenek.

Érthető, hogy először Németor-
s z á g felé fordultunk, mely akkor gazdag
pénzforrásnak látszott és részben Hol-
l a n d i a felé. Idővel azonban kitűnt,
hogy a német tőkéhez erős spekuláció
jelleg tapad. Az értékek, melyek ott elhe-
lyezést találnak, nem a takarékos közön-
ség kezébe vándorolnak, hanem a banká-
rok pénztáraiba, honnan aztán, gyakran
igen alkalmatlan időben, visszaküldik azo-
kat. Ami pedig Hollandiát illeti, az reánk
nézve nem jöhetett nagy mértékbe figye-
lembe, mert egyéb összeköttetések ezzel
az országgal egész minimálisak és az még-
sem világpiac.

Eszerint csak Anglia és Fran-
c z i a o r s z á g jöhetett figyelembe. An-
glia azonban hosszú időre el van foglalva
önmagával és gyarmataival és a pénz ára
ott oly magas, hogy nagy pénzintézeteink
időnként arra is gondolhatnak, hogy itt
ideiglenesen értékesíthetetlen [pénzeiket Lon-
donban helyezték el.

Nagy bankintézeteink vezetőinek nagy
körültekintését bizonyítja tehát, hogy tekin-
tetüket főképpen Franciaországra irányi-
tották, hogy ott kössenek szilárd vonatko-
zásokat. Franciaország jó befektetési érté-
kek számára ma a világ legjobb és
legjelentékenyebb piacza. Ott a nagy va-
gyonok nem csupán egyes kezekben van-

nak felhalmozva, hanem számtalan polgár-
nál is találhatók és e vagyonokat a
szoliditás szelleme vezeti, e vagyonok kon-
servatívok. Aki ott befektetési értékeket
szerez, azt azzal a szándékkal teszi, hogy
nyugodt, biztos járadékot élvezzen és ez
élvezetben ne zavartassék. Azok a zálog-
levelek és községi kötvények, melyek
Franciaországban találnak elhelyezést, csak
akkor jönnek hozzánk vissza, ha kisorso-
lás folytán visszafizetésre kerülnek. Hosszu
időre szóló elhelyezés ez, mert a francia
rentier elég tandíjat fizetett már, hogy
tudja a különbséget játékpapiros és befek-
tetési érték közt. Tehát úgy a francia
tőkének, mint nagy pénzintézeteinknek, me-
lyek amannak, hogy saját eszközeik és
rég kipróbált szolid kezelésük által biztos
garanciát nyújtanak, mert mind a két fél
megtalálja mellette számvetését.

Igen örömdetes, hogy a Pesti Ma-
gyar Kereskedelmi Bank is gyors
elhatározásával magáévá tette az említett
tőrekvéseket. A kitűnő gazdasági politikus
L á n c z y Leó udvari tanácsos, ki ezt a
nagy pénzintézetet, mint elnök és vezér-
igazgató vezeti, Franciaország legelőke-
lőbb intézetével, a Comptoir Na-
tional d'Escompte párisi bankkal
és egy belga svájci csoporttal tárgyalást
indított és be is fejezett 20 millió
frank értékű 3 és fél százalé-
kos községi kötvény átvé-

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGYÁJA.

A székely.

Ott, ahol a nap is	Ott volt Vaskapunál,
A bérczetőn kél fel;	Ott volt Segesvárnál!
S ha utját bevégzi,	Sohasem hiányzott:
Oda megy pihenni:	Magasan állt napod,
Ott lakik a székely!	Avagy haldokoltál!

Ott, ahol a török,	A székely bércz most is
Tatár, orosz csorda...	Piros reggel, este...
Századok vétkével...	A nap ma sem győzi
A földet vérevel	Róla lecsókolni:
Piros mezbe vontak!	Annyit vérzett teste!...

Ott, ahol a magyar	Siess hát, magyar nép!
Mindig testvért talált;	Segits a székelyen;
Oroszlánként küzdve,	Emeld fel magadhoz!
Soha nem csüggedve:	Juttasd hatalomhoz!
Nem is ismert halált!	Boldogultok ketten!

Ugron János.

Az erdélyrészi fürdők ismertetése.

Az országos Közegészségi Egyesület kolozs-
vár-vidéki osztálya a napokban tartotta meg Erdély
nevesebb fürdőit ismertető előadásainak sorozatát
a közönség nagy érdeklődése mellett Ezen nagy-
érdekű előadásokról a következő tudósításokat
vettük:

Első nap. Gróf B é l d i Á k o s főispán az
osztály elnöke lelkes hangú előjáró beszéddel
nyitotta meg az előadások rendjét, a melyben
meleg szavakkal emlékezett arról a nagybecsű
támogatásról, a melyben S á n d o r János főispán
és az ő közbenjárására a m. kir. földmivelésügyi
miniszter részesítette. Darányi miniszter ugyanis
1200 korona segélyt utalványozott arra a célra,
hogy a szakülések tárgyát képező tanulmány könyv
alakban is megjelenhessen.

Utána dr Rigler Gusztáv egyetemi
tanár olvasta fel sok utánjárással összeszedett
adatait, Erdély fürdőinek történetéről és fejlődé-
séről. Dícsőséggel és gazdasággal teljes mult után
sajnos, a legtöbb fürdőnél hanyatlás mutatkozik.
Nagyon itt az ideje már, hogy tétlenségünkől
fölebredjünk és gyümölcsöztessük a fürdőinkben
rejlő istenadta kincset.

Harmadik előadó dr Sz á d e c z k y Gyula
egyetemi tanár volt, aki röviden, de igen vonzóan
és tanulságosan ismertette a különböző ásvány-
vizeknek a természetben való képződését; különös
tekintettel a Hargita-aljának szénsavban gazdag
forrásaira.

Az érdekes felolvasásokat a jelenvolt közön-
ség nagy figyelemmel és élvezettel hallgatta.

Az egyes előadások között és az ülés végén
Kolozs, Torda, Szamosújvár, Székelyudvarhely,
Vizakna és Szováta fürdőket mutatták be pompá-
san sikerült vetített képekben.

Második nap. Az országos köz-
egészségi egyesület kolozsvár-vidéki
osztályának az erdélyi fürdőket ismertető más o-
dik előadása is a közönség rendkívül nagy

érdeklődése mellett folyt le. Az előadási terem zsu-
folásig megtelt s a tegnapi szép hölgyközönség
is újból megjelent.

Az első előadó dr J a k a b h á z y Zsigmond
egyetemi m. tanár volt, aki a fürdőknek hatásáról
értekezett. Előbb a közönséges víz ivásának és
a benne való fürdésnek élettani hatását tárgyalta,
majd a különböző ásványvizek, különösen pedig
konyhasós, szénsavas és vasas vizek külső és
belső használatát ismertette. Vonzó előadása a
közönségnél nagy tetszést aratott.

Utána Dr Rigler Gusztáv egyetemi ta-
nár beszélt a meglátogatott fürdők vizének ter-
mészetéről és az ásványvizek kezeléséről. Az
előadó saját vizsgálatainak adataiból összeállított
hatalmas táblázatok mutatták az ásványos vizek
vegyi alkotását, annak ingadozását és a közvetle-
nül a forrásból merített víz baktérium tartalmát.
Majd az ásványvizek helyes kezeléséről és pa-
laczkózásáról értekezett; minden egyes fürdőre
vonatkozólag külön kiemelve a talált hiányokat.
A valóságnak szigorúan megfelelő adatok és
megfigyelések halmaza egyenesen meglepte a
hallgatóságot. Kitűnt ezekből, hogy a fürdők tu-
lajdonosai és igazgatói — kevés tiszteletre méltó
kivéttel — vastag hibákat követnek el a fürdők
és ásványvizeik kezelésében, ami megmagyarázza
azt a hanyatlást, melyet némely fürdőnél sajno-
san tapasztalunk.

Az utolsó előadó dr G e n e r s i c h Gusztáv
egyet. m. tanár volt, aki a fürdőkön található
gyógyeszközökről, az ott követett gyógymódokról,
a fürdők berendezéséről, az élelmezésről, a
fürdő életéről, a vendégek szórakozásairól mondta
el tapasztalatait ugyanaval a pártatlan igazsá-
gosággal, mint az előtte szóló. A közönség mind-

tele végett, mely kötvények már legközelebb forgalomba is jönnek. A kereskedelmi bank belépése a francia pénzpiacra jelentékenyen előmozdítja a községi hitel olcsóbbá válását és egyáltalán nem maradhat befolyás nélkül a francia pénzpiacchoz való vonatkozásainknak intenzívebbé alakulására.

Hogy a magyar vidéki városok hitelének olcsóbbodása mit jelent az általános haladásra, a nagy és kisipar felelevenítésére, azt nem kell hosszasan magyarázni, elég arra hivatkoznunk, hogy a hitelek csak oly beruházásokra fordítják, melyek vagy az általános jólétet mozdítják elő, vagy új bevételi forrásokat nyitnak.

Az udvarhelyvármegyei szabadelvű-párt a törvényhatósági közgyűléseket megelőzőleg tartani szokott értekezletét folyó évi április hó 5-én (vasárnap) délután 6 órakor, a vármegyei ház kistermében — ezuttal is megtartja s arra a párt tagjait e helyen hívja meg az elnökség. Az értekezletet Daniel Gábor dr képviselőházi alelnök, a Lipót-rend tulajdonosa és a párt érdemes elnöke fogja vezetni. Megbeszélés tárgyát képezik az e hó 6-án tartandó törvényhatósági közgyűlésen napirendre kerülő fontosabb tárgyak s különösen a választás útján betöltendő állások. Az elnökség óhaját nyilvánítjuk, midőn ezen értekezletre felhívjuk a párt tagjainak szíves figyelmét.

Udvarhelyvármegye szarvasmarha-tenyésztése.

— Közli: lengyelfalvi báró Orbán Ottó. —

(6. folyt.)

Van még egy igen üdvös intézkedése a magas kormányának a szarvasmarha-tenyésztés fellendítésére nézve Udvarhelyvármegyében. A gazdasági egylet útján államköltségen bevásárolt üsző-borjuk évente történt kiosztását értem. Ezen üdvös intézménynek az a célja, hogy a szomszédos vármegyék jobb szarvasmarhatenyésztéséből eladásra kerülő üszők ne vándoroljanak a mészárosok bárdja alá, hanem a tenyésztés tovább emelésére maradjanak meg a nép kezén, mint tenyészanyagok.

Ezen intézkedés üdvös és hálás köszönetet

végig nagy figyelemmel hallgatta a változatos és élvezetes előadást.

Az egyes előadások között és az ülés végén Jegenye, Sztojka, Homoród, Málnás és Kovászna fürdők vetített képeiben gyönyörködött a közönség.

* * *

Harmadik nap. Az országos közegészségügyi egyesület kolozsvárvidéki osztályának harmadik előadásán is nagyszámu és diszes érdeklődő közönség jelent meg.

Az első előadó Dr Filep Gyula egyet. tanársegéd volt, aki személyes tapasztalatai alapján ismertette a fürdők lakásvizonyait a legapróbb részletekig, tekintettel a házak építésére, a szobák nagyságára, berendezésére, takarítására, továbbá a kiszolgálásra és az árakra is. Ismertette a lakások mellékhelyiségeinek berendezését, továbbá a lakások környékének és a sétáutaknak állapotát, valamint a közvilágítást is; bíráló megjegyzéseket tevé minden egyes fürdőnél. A közönség hálással fogadta a valóságot őszintén feltűntető előadást.

Utána dr Sárkány Lajos ev. ref. főgymn. tanár értékelt nagy pénzügyi tudással a fürdők anyagi viszonyairól és a módokról, a melyek által a fürdők pénzügyi helyzetén javítani lehetne. Véleménye szerint fürdő-szövetkezet alapítása volna a leginkább célra vezető út és nagy vonásokban meg is rajzolta ennek a tervnek a körvonalait. A közönség látható tetszéssel fogadta az életrevaló eszmét. Az előadások között és az ülés végén remekül sikerült vetített képekben mutatták be: Bázna, Bálványos, Előpatak, Tusnád és Borszék fürdőket.

érdemel. Habár dacára annak, hogy a vármegyében évek során keresztül fenn áll: a székely nép szarvasmarha-tenyésztésében semmi látható eredményt nem igen mutat fel azért, mert kezdetben a Gazdasági Egylet által minden alapos irány követése nélkül történt a bevásárolt üszők eladása.

Az első hiba ott volt elkövetve, hogy a Gazdasági Egylet nyereszkeskedett az üszők eladásánál, azokat nyilvános árverésen egyrészt csaknem kétszeres árért adta el. Ez helytelen eljárás volt, mert annak következtében a kiváló jöminőségű tenyészanyag szétszóródott a vármegyében a szélrózsa minden irányában és így csoportosan a nép kezében semmi látható eredmény nem mutatható fel.

A gazdasági egyletnek ki kellett volna szemelnie a vármegye területén azt a vidéket, mely a melegebb éghajlat alatt született és jobb minőségű takarmány mellett növekedett üszők tovább nevelésére legalkalmasabb lett volna. Abból a részből a vármegyének egy táj-fajta szarvasmarha kerületet kellett volna csinálni. A bevásárolt üszöket a meglévő kedvezményes fizetési feltételek mellett a vételárban, a beszerzési költségek hozzászámításával, egyes biztosítékkal bíró székely gazdáknak eladni. Az eladásra bevásárolt üszöket évente, egy, vagy legtovább két községben kiosztani és így minden évben az utána következő község kapta volna az eladásra jött üszöket. Ha így kezelték volna az üszők eladását, ma már a vármegye egyik vidékének elsőrangú, számottevő, igen szép szarvasmarha-tenyésztése volna. Azt lehetne táj-fajta szarvasmarha-tenyésztésnek nevezni.

Megjegyzem, hogy ezen mulasztás a gazdasági egyletnek nem a mostani intézőit terheli. Azonban ezt jövőben helyreigazítani, ők vannak hivatva.

Szükségesnek látnám, ha a gazdasági egyesület ez ideig nem tett volna az iránt intézkedést, hogy az eddig kiosztott üszők miként használtattak fel és milyen eredménnyel tenyésztési célokra, küldjön ki a maga kebeléből egy szakértő bizottságot, vizsgálta meg az eddig bevásárolt és tenyésztési célokra kiadott üszöket. Szerezzen magának meggyőződést az iránt, hogy a vevők milyen eredménnyel használták fel a tenyésztési célokra kapott tenyészanyagot; milyen eredményt képesek feismutatni; mely évekről és mely vidékekről bevásárolt anyag vált be legjobban és felelt meg éghajlati és takarmányozási viszonyainknak? Szerezzen magának meggyőződést arról is, hogy vajjon azon tenyésztők, akik a kiosztott tenyészanyagot megkapták, azt tenyésztési célokra használták-e fel, vagy pedig azokat felnevelve tovább adták? Ezen eljárást ha meg nem történt eddig, azért vélem szükségesnek, hogy a gazdasági egyesület jövőre tudja magát tájékoztatni, hogy a bevásárlásokat mely vidékekről eszközölje és a kiosztandó üszők kiosztását milyen feltételekhez kösse.

(Vége köv.)

Egyházi élet.

Az udvarhelyi reform. egyházmegye folyó hó 1-én tartotta meg rendkívüli közgyűlését, melyen a zsinat előkészítő javaslatok vétettek tárgyalás alá. A gyűlést az egyházi értekezlet előkészítő bizottságának ülése előzte meg, melyen a legközelebb Etéden tartandó értekezlet ügyei képezték a tanácskozás tárgyát. Az egyhm. gyűlés 9 órakor kezdődött. Napirend előtt Boda Károly bucsuzott az egyházmegyei közgyűléstől, ki — mint már nyugalmazott tanár — megszűnt az egyházmegyei közgyűlés tagja lenni. A távozó tagnak nagy érdemeit a gyűlés jegyzőkönyvében örököltette meg. Ami a zsinati törvényjavaslatot illeti, általában tárgyalás alapjául elfogadtatik. A részletes vita folyamán, élénkebb hozzászólásra adott okot, az a kétségtelenül megfontolandó gondolat, hogy az erdélyi kerület képviselői alkotmányát alakítsa át a magyarországi kerületek zsinat presbyteri alkotmányának mintájára. Az alkotmány változtatás terve azonban elejtetett. A törvényjavaslat többi része kisebb-nagyobb változtatásokkal elfogadtatott. Végül néhány kisebb ügy elintézésével a gyűlés véget ért.

R.

Különfélék.

— **Időjelzés** a meteorologiai intézet április 1-ei távirati jelentése szerint: Változékony, hűvös, sok helyütt csapadék.

— **M. t. olvasóinkhoz** most, a folyó évi második negyed kezdetén azt a tiszteltteljes kérelmet intézzük, hogy lejárt előfizetésüket megújítani és esetleges hátralékaikat mielőbb kiegyenlíteni kegyeskedjenek, hogy nem kicsinylendő feladatainknak mi is pontosan megfelelhessünk. A „Székely-Udvarhely” hetenkint kétszer csütörtökön és vasárnap, tehát minden héten kétszer karolja föl a székely anyaváros és vármegye közügyeit. Nem riadva vissza semmi áldozattól: hiven, lelkiismeretesen és pártatlanul szolgálja a székely érdekeket. Az a pár korona előfizetési díj, mely egyeseknek amugy sem lehet sok — bőven visszatérül azáltal, hogy legjobb tehetségünk szerint, mindig oly közleményeket kívánunk hozni, melyek lapunk hivatáskörébe tartoznak s a közérdeket előmozdítani hivatottak. A székelység ügyeivel állandóan foglalkozunk, mert hiszen székely népünk előhaladása, boldogulása nemcsak székelyföldi, hanem elsőrendű magyar nemzeti érdek is. Legyen szabad tehát m. t. olvasóink és önzetlenül támogató munkatársaink eddig tapasztalt nagybecsű pártfogását továbbra is kérnünk, hogy elvállalt kötelezettségeinknek — lehetőleg — még fokozottabb mértékben megfelelhessünk. A „Székely-Udvarhely” előfizetési árai lapunk homlokán olvashatók. Az előfizetések postadíjmentes beküldésére a 10489. sz. m. kir. postatakarékpénztári befizetési lap használható.

— **Alispáni jelentés.** Damokos Andor dr, vármegyénk alispánja a múlt évről szóló és az e hó 6-iki törvényhatósági bizottsági közgyűlés elé terjesztendő jelentését tegnap küldötte szét a bizottsági tagoknak. A terjedelmes, XXII alcímre felosztott s az összes miniszteriumok ügykörét felölelő, nagy gondnal megszerkesztett jelentés — czéludatos, széles látókörrel tanuskodó munkának mondható, a mely vármegyénk közigazgatási tevékenységének gazdag sorozatát tárja elénk. Méltó, hogy minden egyes bizottsági tag érdeklődéssel lapozza át s meglepéssel vegyen róla tudomást. Damokos dr alispán megelőző évi jelentését az országos sajtó szintén nagy elismeréssel honorálta s meg vagyunk győződve, hogy az előttünk fekvő vaskos (64 oldal) terjedelmű munka sem fogja e'kerülni a közfigyelmet, melyre valóban érdemes is. A jelentésből egyes részeket közölni fogunk.

— **Előléptetés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Dózsa Jakab helybeli kir. főreáliskolai tanárt jelen minőségében és állomás-helyén a VIII. fizetési osztály 3-ik fokozatába léptette elő.

— **Eljegyzés.** Varga Dénes felsőrákosi unitárius lelkész eljegyezte Göncz Zsuzsikát, Göncz Károly unitárius lelkész leányát Szentmiklóson.

— **Hangverseny.** A helybeli kir. főreáliskola ma (csütörtökön) este 7 órakor kezdődő, részben a Rákóczi-szobor, másrészen az intézet kirándulási alapja javára a Budapest-szálló disztermében tartandó táncczsal egybekötött hangversenyére igen sokan készülnek s az előjelekből ítélve, fényesen sikerül. Jegyek Gyertyánffy könyvkereskedésében előre válthatók.

— **A hadsereg köréből.** A király ő felsége Metzner Lajos, lovag Schwitzer 82. számú gyalogezredbeli alezredesnek — a felülvizsgálat eredményéhez képest, mint rokkantnak, mindenemű népfölkelési szolgálatra is alkalmatlannak — a nyugállományba való átvételét elrendelte és neki ez alkalomból a katonai érdemkeresztet adományozta. Metzner alezredes a mily szigorú és pontos katonának, ép oly humanus szívű emberbarátnak ismertük városunkban. Igen sok hiányos ruházattal bíró kis gyermeket felöltöztetett anélkül, hogy azért köszönetet is elfogadott volna. Nyugalomba vonulásakor méltán érte a legfelsőbb királyi elismerés. Mi pedig igen sajnáljuk körünk-ből való eltávozását a derék és humanus érzelmű főtisztnek.

† **Dankó Pista.** Elnémult a hegedűje, örökre elszakadt élete hurja annak a nótafának, a kinek gyönyörű nótáit másfél évtizede megszerte éneklik... Dankó Pista, a dalköltő cigány hosszú, kinos betegség után vasárnap meghalt Budapesten, a hova Szegedről sorsa fölvetette. Meghalt java férfikorában, mikor még bőségesen ömlött lelkéből a dal, melyet énekelték palotában és kunyhóban egyaránt. A közönség nem is tudja, hány kedves dalának a szerzője a szegény Dankó

Pista. Dalait a nép magáénak fogadta s azok megmaradnak kedves, becses örökség gyanánt az utókornak. Dankó Szegeden született 1857-ben. Felsővárosi gyerek volt és a minoriták templomában keresztelték meg. Atyja Dankó Pista, édesanyja szül. Bakos Róza, szegedi cigányok, a kiknek elődei Rákóczi idején a kuruczokkal jöttek a határőrvidékre. Dankó Pista vasárnap délelőtt negyedtízkor halt meg Pauler-utca 2. sz. a. lakásán. Tüdőbaj kínoztta, mely ellen hasztalan küzdött Wlassics Gyula kultuszminiszter és íróbarátai segítségével ismételtent lant járt San-Remóban, de sorvasztó betegségéből nem tudott kilábalni. A múlt év végén annyira rosszul lett, hogy novemberben ágyba kellett feküdnie. Nem is tudott többé fölkelni, jóllehet szerető hitvese, akivel huszonnégy évig élt boldog házasságban s két orvosa önfeláldozóan ápolt. A nagybeteg ereje egyre fogyott s végre hitvese és sógornője karjai közt csöndesen elszenderült. A gyászesetről rögtön értesítették Pósa Lajost, a meghaldogult legjobb barátját, aki a temetésre vonatkozólag nyomban intézkedett. Szegedről jelentik, hogy Szeged város tanácsa elhatározta, hogy fedezi Dankó Pista hazaszállításának költségeit s a temetésen testületileg jelenik meg. A holttest kedden éjjel érkezett Szegedre. A hatóság Tömörkény István városi könyvtárost küldte Budapestre, hogy gondoskodjék a tetem hazaszállításáról. A temetés tegnap délután három órákor volt. Az egyházi szertartást a közművelődési palota előtt Varga Ferencz apátplébános végezte fényes segédlettel. A buszutatot pedig Tömörkény István mondta. A temetői bizottság ingyen disztrihelyet adott az elhunyt művésznek. A temetésen az összes szegedi cigányzenekarok játszottak. A Dugonics-Társaság és a szegedi újságok, továbbá a Szegedi Írók Társasága koszorút tettek a ravatalra. Az utóbbi, mint a temetés rendezője külön gyászjelentést adott ki.

— **Választások a városnál.** Damokos Andor dr alispán elnökle alatt hétfőn történt meg városunknál az üresedésben volt állások betöltése. Szabó Gábor volt takarékpénztári pénztárnokot városi elnöknek, Holstein Simon végrehajtót rendőrségi írnoknak és Malviánszky Ferencz vármellenőrt városi végrehajtónak választotta a képviselőtestület.

— **A nép érdekében való hiv munkálkodásnak** kell tekintsük azon öröndetes körülményt, melyről lapunkat a Homoród vidékéről értesítik. Homoródvárosfalván ugyanis az országos gazdasági munkás és cselédsegély pénztárnak jelenleg 36 beiratkozott tagja van, a mi — tekintve e kevés számú lakossággal bíró községet — fényes bizonyossága annak, hogy Péter Sándor unitár. lelkes vetté kezébe a humánus ügyet s kezdettől fogva teljes önzetlenséggel egymagába intézi.

— **Egy urnó halála.** Részvétellel értesültünk, hogy özv. Zagoni Pálné f. hó 1-én elhunyt városunkban. Hosszas szenvedéseitől megváltotta az Ur; részére juttatván az örökélet boldogságát. De az árván maradt gyermekek, a széleskörű rokonság és a számos ismerős lelkében betöltetlen ür maradt. Legyen álma csendes, pihenése zavartalan!

— **Községi munkás-segítő alapok.** A gazdasági munkásokról szóló törvény alapján befolyt jövedelmekből a községeknek munkás-segítő alapokat kell létesíteni, melyekből az önhibájukon kívül nyomoruságba jutott munkás kamatmentes kölcsönt, segítséget kap. Ezeket az alapokat Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter rövidesen félmillió koronát meghaladó összeggel dotálta s ujabban — mint értesültünk — Székelyudvarhely városnak 2500 koronát engedélyezett a községi munkás-segítő alap gyarapítására.

— **Az ártalmas gombák legújabb irtási módja.** Ma már mindenki tudja azt, hogy kultúr-növényeink betegsége vagy valamely élősd gomba vagy pedig igen apró, szabad szemmel nem is látható nematodák pusztítására vezethető vissza. E nematodák, illetve élősd gombák irtása a következőképpen történik: mielőtt a föld tavasszal jól kiszáradt, adunk egy erős mézstrágyázást, a melynek egyenletes elszórása után a földet 25—30 cm. mélységre felszántjuk és pedig előhántóval felszerelt jól fordító ekével. Ezen égetett mésszel kevert talajréteg van hivatva meggátolni, hogy a nematodák a mélybe hatolva, megsemmisüljenek. Ha a szántás után a föld felülete újból kiszáradt, a rögöket boronával vagy fogas

hengerrel felaprózzuk, a földet néhány napig még száradni hagyjuk s azután egy extirpátorral megbolygatjuk. Az ilyen módon megbolygatott földet 10 napig újból száradni hagyjuk s azután az extirpátorral ismét megporhanyítjuk. Ilyen művelési mód által a föld annyira megporhanyul, hogy a gombák és nematodák legnagyobb része elpusztul. Az irtási mód előnye: 1., hogy minden költségesebb befektetés nélkül a legközönségesebb földmívelő eszközökkel is végezhető, 2. az, hogy a mézstrágya jótékonyan hat a terméseredményre is, 3. az, hogy a talaj minden gyomtól megtisztul, 4., hogy az ártalmas gombák és nematodák mind elpusztulnak. Miután azonban a mézstrágya a talaj termékenységet fokozván, a szerves anyagok tehát a trágya felbontását nagyon elősegítik. A következő évben mindenesetre tanácsos lesz fokozottabb trágyázást eszközölni istálló és műtrágya igénybevételével.

— **Népgyűlés.** Városunkban a 48-as Kosuth-párthoz tartozó ellenzéki polgárok — mint már többször említettük — e hó 5-én d. u. 3 órákor a Felső-piac téren népgyűlést tartanak, melyen a katonai javaslatok ellen kívánnak állást foglalni. Nem vagyunk jogosítva politizálni s az ügynek ehhez a részéhez nem lehet szavunk. Azonban — minden megjegyzés nélkül — közöljük egyik köztisztelőben álló polgártársunknak erre vonatkozó nyilatkozatát, mely így szól: „Ha az ország közgazdasági és ipari előhaladásán, az oly égetően szükséges székely-kérdés megoldásán dolgozhattak volna mostanában — az obstrukció helyett — országos képviselőink, akkor talán még a katonai követelések sem lettek volna túlmagasak saját haderőnk versenyképessé tétele érdekében. Másfelől pedig Udvarhelyvármegyébe soha sem özönlött annyi kormány-segély s felülről soha nem mutatkozott oly közvetlen jóindulat felénk, mint épen S z é l l Kálmán miniszterelnöksége és H o l l a k y Arthur főispánsága óta. Nem is tartom egyébként ezt a népgyűlési mozgalmat, mint egyesek hatalomra vágyó egyéni ambíciójának — hazaffyas köppenyebe burkolva“.

— **Szent-Antal estély.** A kedden este megtartott X. Szent-Antal felolvasó estély, melyet Mihály Jánosné, Spaller Józsefné, Bálint Veronika és Daróczi Juliska rendeztek — minden tekintetben fényesen sikerült. Ugy Szemlér Ferencz főgimnáziumi tanár előadása, Hart Frigyes és Ferenczy Géza hegedűjátéka, mint Spaller József szakiskolai tanár érdekes felolvasása, Roediger Melánia szép éneke Morascher Hugó zenetanár harmonium kíséretével, valamint Gaibel Szeverin szavalata — nagy tetszésben részesült. Lélekemelő volt a bevezető és befejező ének is.

— **Székely varróműhely.** A gyergyóditrói Székely Társaság székely leányok foglalkoztatására varróműhelyt állított. A marosvásárhelyi székely iparkamara fölterjesztésére L á n g Lajos kereskedelemügyi miniszter a varró-iskola megfelelő segítését határozta el.

— **Felhívás a közönséghez!** A közönségnek a levelek és más postai küldemények címzésénél követett azon eljárása, hogy a rendeltetési hely nevét az: -n, -on, -en, -on raggal látják el, számos zavart idéz elő. Így a Tur, Vaja, Röd, Bát, Topolya, Hornyá stb. községnevek ragozása folytán a: — Turán, Vaján, Rödön, Bátón, Topolyán, Hornyán, stb. alakok keletkeznek, melyek ez alakban egy-egy más község nevének felelnek meg. A postai szolgálat biztossága és pontossága érdekében, de egyszersmind a helynevek rendezésének és a végleg megállapított helynevek általános elterjesztésének érdekében is kívánatos, hogy a postai küldemények címzésénél a helynevek fölösleges és gyakran zavart okozó ragozása lehetőleg mellőztessék és pusztán eredeti hivatalos alakjában vezettessék a küldemény címlapjára. Kolozsvár, 1903. márczius 22 Vuchetich.

— **Figyelmeztetés a buzatermelőkhöz.** Az elmúlt év a gyakorlati gazdák ismereteit egy keserű tapasztalattal gazdagította. Ama növényi betegségek, melyek a gazdákat immár ijesztő módon lépten-nyomon kísérik, ismét megszapordtak. Fellépett egy élősd gomba, az úgynevezett torzsgomba, mely egyes vidékeken oly nagy mérvű pusztításokat okozott, hogy a gazdák

összes reménye füstbe ment. Nehogy ez évben hasonló csapodásoknak legyünk kitéve, időszerűnek véljük gazdáink figyelmét már ezuttal felhívni e veszedelmes bajra, hogy módjukban álljon a megfelelő óvintézkedéseket idejekorán megtenni. Ismertetjük tehát e bajt a következőkben: A torzsgomba a buza tövében, helyesebben mondva a gyökerek legfelső részén és a szárazak alján tanyázik, itt befukarkodik a szárba és megfosztja ezt a tápláló nedvektől. Ennek következményeként a buza töve rothadni kezd a szárazak elhalnak és magot nem hoznak. Ha e betegségtől meg akarunk szabadulni, a következőket kell szem előtt tartani: 1. Ne vessünk buzát buza után s különösen olyan buza után, mely torzsgombával volt inficizálva. 2. Műveljük meg földjeinket úgy, miként azt az észszerűség és okszerűség követeli. Egy tavaszi szántásba vetett buza sohasem sikerülhet úgy, mint egy olyan, mely már ősszel is megszántott földbe kerül. 3. Gondoskodjunk arról, hogy a buza bevetésére szánt földterület tápanyagokban hiányt ne szenvedjen. A közvetlen istállótrágyázás nem lévén megfelelő a buzának, trágyázzuk meg annak előveteményét, maga a buza alá pedig használjunk foszforsavas műtrágyát, mert hisz épp a foszforsav az a tápanyag, amelyet a buza legnagyobb mértékben igényel. 4. Ha a buza lábáról lekerült, szántásuk fel a tarlót azonnal és pedig sekélyen s tavasszal ne buzát vessünk bele, hanem takarmányt.

— **Marhalevél-kezelők figyelmébe.** Ujabb időben, mióta az előjárások közvetlenül a kir. adóhivaltól szerzik be a marhalevél úrlapokat — sok nehézség merült fel az „Ellennyugta“ és „Elismervény“ kiállításai miatt. Ezen bajok megszüntetése céljából a helybeli kir. adóhivatal közbejöttével a „Székely-Udvarhely“ kiadóhivatala (Betegh Pál könyvnyomdája) szabályszerű „Ellennyugta“ és „Elismervény“ úrlapokat készített s azokat mint rendes raktári nyomtatványokat a t. marhalevél-kezelők rendelkezésére bocsátja.

— **Fogorvos.** Perl József american dentist Székelyudvarhelyre megérkezett. Készít műfogakat és légnymatu fogorokat vulkánitban és aranyban. Korona és hidmunka (szájpadlás nélkül). Végez mindennemű fogorvosi műtétet, u. m.: fogaknak teljesen fájdalom nélkül való kihuzását, fogak és gyökerek tömését arannyal és más jónak bizonyult tömőanyaggal. Lakása: Budapest-szálló 1. szám. Rendel. délelőtt 9—12 és délután 2—5 óráig. Tartózkodási idő április hó 8-áig.

— **Mindenki tudja,** hogy a Mauthner-féle impregnált takarmányrépamag a legnagyobb termést adja, hogy konyhakerti magvaiból a legjobb főzelék és zöldség terem és hogy virágmagvaiból fakad a legszebb virág. Szóval a Mauthner-féle magvak a legjobbak, készletei a legnagyobbak és árai igen olcsók.

Törvénykezés.

A csődbejutott Székelyegyleti takarékpénztár igazgatói, igazgatósági és felügyelő bizottsági tagjai ellen a helybeli kir. törvényszék vizsgálóbírája 548—903. bf. szám alatt vétkes bukás véttségével alaki halmazatban álló és a btk. 414. §. 1. pontjába ütköző csalárd bukás büntette s vétsege miatt a kir. ügyészség indítványára a vizsgálatot elrendelte. E szerint a „Székelyegyleti takarékpénztár“ bukását, a pénztár vagyonai viszonyai arányban nem álló, Ugrom Gábornak nyújtott magas összegű és attól be nem hajtható kölcsönök okozták.

Szerkesztői üzenetek.

Imecs István Helyben. Az az öntudat, hogy nemes ügyet szolgált, már magában is elégtétel mindenkor, egy közpályán munkált embernek — a szüklátkörü egyesek okvetetlenkedéseivel szemben. A jelzett esetben is nyugtassa meg ezen öntudat s szánakozó mosolyával főzze le a kákan csomót kereső atyafit. Ez a legghatásosabb orvos-szer — minden nagy képűsködő dühöngőnek.

— **A faiskolakezelők és gyümölcsfa-tulajdonosok** szíves figyelmébe ajánlom kitűnő és több oldalról elismeréssel fogadott folyékony faviaszomat negyed-, fél- és egykilós adagokban 40, 80 és 1 K 60 filléres árral. **S o l y m o s s y** János gyógyszerész Székelyudvarhelyt (Kossuth-utca.)

— **Kiadó lakás.** Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. sz. a. egy 4 szoba, konyha, kamra, kettős pince s ez utóbbiban mosókonyha és sütő-kemence ápril 24-től kiadó. Bővebb felvilágosítás e lap kiadóhivatalában nyerhető.

Szám 2141—903. tlkvi.

Hirdetmény.

A m. kir. igazságügyminiszter ur 1903. év január hó 21-én 1482—903. I. M. I. szám alatt elrendelte, hogy a székelyudvarhelyi kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatósághoz tartozó Felső-Sófalva község tlkveiben fölvetett mindazon ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. évi XXIX. t.-cz. az 1889. évi XXVIII. és 1891. évi XVI. t.-cz. a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-czikben szabályozott eljárás és ezzel kapcsolatban a tlkvi bejegyzések helyesbitése foganatosíttassék.

E czélból a helyszíni eljárás a nevezett községben 1903. év május hó 4-én fog kezdődni.

Ennélfogva fölhívatnak:

1. mindazok, akik a tlkvekben előforduló bejegyzésekre nézve okadatolt előterjesztést kívánnak tenni, hogy a tlkvi hatóság kiküldöttje előtt a kitűzött határnapon kezdődő eljárás folyamata alatt jelenjenek meg és az előterjesztéseiket igazoló okirataikat mutassák fel;

2. mindazok, akik valamely ingatlanhoz tulajdonjogot tartanak, de tlkvi bekebelezésre alkalmas okiratok nincsenek, hogy az átirásra az 1886. évi XXIX. t.-cz. 15—18. és az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 3., 6., 7. és 9. §§-ai értelmében szükséges adatokat megszerezni iparkodjanak és azokkal jogaikat a kiküldött előtt igazolják, avagy odahaszanak, hogy az átruházó tlkvi tulajdonos az átruházás létrejöttét a kiküldött előtt szóval ismerje el s a tulajdonjog bekebelezésére engedélyt nyilvánítsa, mert különben jogaikat ez uton nem érvényesíthetik és a bélyeg és illeték elengedési kedvezménytől is esznek;

3. azok, kiknek javára tényleg már megszünt követelésre vonatkozó zálogjog vagy megszünt egyéb jog van nyilvankönyvileg bejegyezve, ugyancsak az ily bejegyzésekkel terhelt ingatlanok tulajdonosai, hogy a bejegyzett jognak törlését kérelmezzék, illetve, hogy törlési engedély nyilvánítsa végett a kiküldött előtt jelenjenek meg, mert ellenesetben a bélyegmentesség kedvezményétől esznek.

A kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság.

Székelyudvarhelyt, 1903. évi márczius hó 16-án.

MIHÁLY JÁNOS,
kir. tszéki egyes bíró.

Legfinomabb cukrász-sütemények *Ernst György cukrászatában* Székely-Udvarhelyt (Főter, piacszor) kaphatók. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Eladó legelő és erdő. Az orosz-hegyi havason, az ugynevezett „Tartó” nevű helyen **135 hold jó minőségű legelő és erdő örökáron** eladó. Értekezni lehet: *Borbély Ferencz* csel *Oroszhegyen.*

Kiadó üzlethelyiség és lakás. Értekezni lehet *Papp Z. akor Endre* vaskereskedőnél, Székelyudvarhelyt.

MELEG SÓSFÜRDŐ!

Minden nap a *Gergely Ferencz* sósfürdőjén meleg fürdő kapható. A fürdőszobák és az ezek előtt levő folyosó szűkség szerint fűtve van. Egy kádfürdő ruhával 45 kr

Állattenyésztő gazdák figyelmébe!

Az „Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület” Nagy-Enyeden, 1903. május hó 4-én **tenyészállat-kiállítást** rendez.

Díjazás alá esnek:

- I. Magyar erdélyi fajtánál: községi bikák, borjas tehenek, tenyésztehenek és üszökök.
- II. Havasi esetleg pinzgau fajtánál: 1—3 éves bikák, tehenek és üszökök.
- III. Sertés: Kisbirtokosok kanjai.
- IV. Juhok: Kisbirtokosok kosai.

Kitűzve 50 különböző díj ezer korona értékben.

Bejelentések intézendők: Székelyhidy Viktor gazd. egyes. titkár urhoz Nagy-Enyedre, hol a kiállítást illetőleg bővebb felvilágosítás nyerhető.

SCHICHT-SZAPPAN

„szarvas”

jegye

„kulcs”

Legjobb, legkiadósabb és azért a legolesőbb szappan.

Mindenütt kapható.

Ment minden káros alkatrésztől

Bevásárlásnál ügyeljünk, hogy minden darab szappanon a SCHICHT név vagy valamelyik tenti védjegy rajta legyen.

Székely borkereskedés
részvénytársaság

Székelykeresztúron
tisztá, finom zamatu

BOROKAT

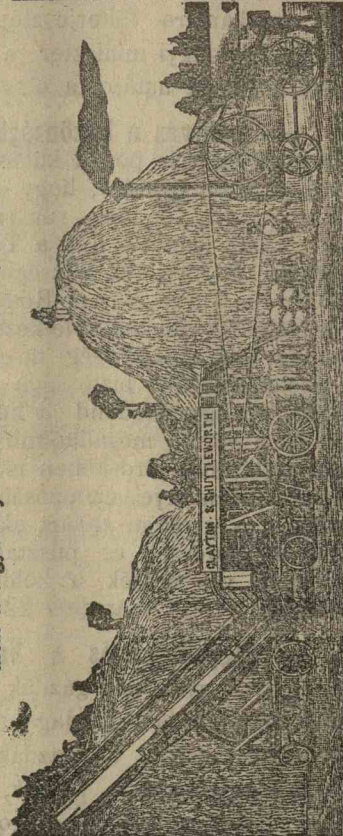
árusit *jutányos árakban.* A közönség saját érdekét védi meg, ha innen szerzi be szükségletét.

Forgalomban levő borai:

Asztali	1901. évi	40 fillér
Asztali (szénaverési)	1901. „	48 „
Finom asztali	1895. „	52 „
Pecsenye	1892. „	56 „
Schiller (piros)	1896. „	52 „
Ráczürmös	—	56 „
Rózsamáli	1896. „	64 „
Rizling I.	1890. „	90 „
Rzling II.	1896. „	72 „
Lieányka	1890. „	120 „

Életrevalóság, becsületbeli dolog megbecsülni, pártolni a nagyközönség érdekét szolgáló intézményeket. Élhettlenség, gyámoltalanság ellenkezőt cselekedni.

Clayton & Shuttleworth
mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcseplőgép-készletek
továbbá járgány-cseplőgépek, lőhere-cseplők, tisztító-rosták, konkolozók, kaszáló- és arató-gépek, szénagyújtók, boronák.

„Columbia-Drill”

legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, daráló, őrlő-malmok, egyetemes acél-ekék,

2- és 3-vasu ekék és minden egyéb gazdasági gépek

Részletes árjegyzékek kíváncsiakra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincoln törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cseplőgép-gyára.